

UDC 347.21.3

SCOPUS CODE 3308

<https://doi.org/10.36073/1512-0996-2020-3-155-173>

მოვალის სამართლებრივი შეზღუდვის ფარგლები სააღსრულებლო სამართალში

მირანდა გურგენიძე გრიგოლ რობაქიძის უნივერსიტეტის სამართლის სკოლა, საქართველო, თბილისი, ი. ენუქიძის 3

E-mail: mirgurenidze@gmail.com

თამაზ ურთმელიძე საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, საქართველო, 0160, თბილისი, მ. კოსტავას 75

E-mail: t.urmelidze@gmail.com

რეცენზენტები:

ი. გაბისონია, სტუ-ის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის სამართლის დოქტორი

E-mail: irakli.gabisonia@mail.ru

ა. მოსულიშვილი, გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი, სამართლის დოქტორი

E-mail: a.mosulishvili@gruni.edu.ge

ანოტაცია. წარმოდგენილი სამეცნიერო სტატია: „მოვალის სამართლებრივი შეზღუდვის ფარგლები სააღსრულებლო სამართალში“ ეხება სააღსრულებლო წარმოებაში, მოვალე პირის მიმართ გატარებული იძულებითი ღონისძიებების სამართლებრივ რეგულაციებს.

სტატია შედგება შესავლის, სამი თავის და დასკვნისგან. შესავალში განხილულია მოვალის და კრედიტორის სამართლებრივი სტატუსი ზოგადად, სააღსრულებლო წარმოებაში, შემდეგ თავებში მოცემულია იმ სამართლებრივი შეზღუდვების შესახებ, რომელიც კანონით გათვალისწინებულია მოვალის მი-

მართ, კერძოდ, მოვალის რეგისტრაცია მოვალეთა რეესტრში, ყადაღის დადების სამართლებრივი საფუძვლები, ინკასოს დადება მოვალის საბანკო ანგარიშებზე, იძულებითი აუქციონი, ქონების იძულებით მართვა და სხვა.

სააღსრულებლო წარმოება არის რამდენიმე ეტაპისგან შემდგარი სამართლებრივ-სააღსრულებლო პროცედურათა ერთობლიობა, სადაც ძირითადი მხარე კრედიტორი და მოვალეა. მოვალე, სააღსრულებლო წარმოებაში, ის ძირითადი ფიგურანტია, რომლის ქონების რეალიზაციის ხარჯზე, უნდა მოხდეს კრედიტორის მოთხოვნის დაკმაყოფილება, შესაბამისად, მოვალე პირის მიმართ, განხორციე-

ლებულ თითოეულ იძულებით ღონისძიებას, გააჩნია თავისი დანიშნულება და სამართლებრივი დატვირთვა,

სამეცნიერო სტატიაში, მოცემული და გაანალიზებულია ყველა ის კანონით გაწერილი იძულებითი ღონისძიება, რომელთა ეფექტურად გამოყენების შემთხვევაში, მოვალე პირი ფაქტიურად „იძულებული“ ხდება აღსრულოს სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება, ამასთან, მნიშვნელოვანია მოვალის მიმართ ამ იძულებითი ღონისძიებების შედეგად, არ დაირღვეს მისი უფლებები. ნაშრომში, სწორედ ამ კუთხითაა განხილული ერთის მხრივ, სააღსრულებლო კანონის ფუნდამენტური მიზნის – სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის ღონისძიებები და მეორე მხრივ, წარმოდგენილია ავტორთა მოსაზრება, იმასთან დაკავშირებით, რომ არამიზნობრივმა და ცალკეულ შემთხვევებში „ზედმეტმა იძულებამ“ შესაძლოა დაარღვიოს მოვალის კანონისმიერი უფლებები და თავისუფლებები.

საკვანძო სიტყვები: იძულებითი აუქციონი; იძულებითი აღსრულება; კრედიტორი; მოვალე; მოვალეთა რეესტრი; ყადაღა.

შესავალი

წარმოდგენილ სტატიაში მოცემული და გაანალიზებულია ის ღონისძიებები, რომლებსაც იყენებენ სააღსრულებლო ორგანოები იმისთვის, რომ მოვალე „აიძულონ“ შეასრულოს კრედიტორის მიმართ წარმოშობილი ვალდებულება, დადასტურებული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტი-

ლებით და გამოწერილი სააღსრულებლო ფურცლით, თუ ის ნებაყოფლობით გადახდისგან თავს იკავებს. სტატიაში მოცემულია ავტორთა მოსაზრება ქონებაზე ყადაღის დადებასთან დაკავშირებით, გამოიხსნება სააღსრულებლო პროცესში დადებული ყადაღა, სარჩელის უზრუნველყოფის ყადაღისგან, გაანალიზებულია მოვალეთა რეესტრში რეგისტრაციის საფუძვლები, როგორც მოვალის სამართლებრივი შეზღუდვის ერთ-ერთი ფორმა, ნაშრომში აგრეთვე განხილულია იძულებითი აუქციონის, იძულებითი იპოთეკის და ქონების იძულებით მართვის ანუ სეკვესტრის სააღსრულებლო სამართლებრივი ასპექტები.

ძირითადი ნაწილი

საქართველოს კანონით „სააღსრულებლო წარმოებათა შესახებ“ მოწესრიგებულია, ისეთი სპეციფიკური სამართლებრივი ურთიერთობები, რომელიც წარმოიშობა აღსრულების ქვემდებარე აქტების აღსრულების პროცესში, სააღსრულებლო პროცესის მხარეებს შორის, კანონით განსაზღვრულია, რომ **კრედიტორს** წარმოადგენს ფიზიკური და იურიდიული პირი, სხვა ორგანიზაციული წარმონაქმნი, პირთა გაერთიანება იურიდიული პირის შეუქმნელად, სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები, რომელთა სასარგებლოდ ან/და ინტერესებისათვის მიღებულია აღსასრულებელი გადაწყვეტილება. ხოლო **მოვალე** გახლავთ ფიზიკური პირი, იურიდიული პირი, სხვა ორგანიზაციული წარმონაქმნი, პირთა გაერთიანება იურიდიული პირის შეუქმნელად, სახელმწიფო ორგანო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანო, რომლებსაც გათვალისწინებული აღსასრულებელი

გადაწყვეტილება ავალდებულებს, შეასრულონ განსაზღვრული მოქმედებები ან თავი შეიკავონ განსაზღვრული მოქმედებების შესრულებისაგან. შესაბამისად, აღსრულების მიზანს წარმოადგენს მოვალის კანონისმიერი საშუალებებით იმდაგვარად შეზღუდვა, რომ იძულებითი ღონისძიებათა გამოყენების შედეგად, შესაძლებელი გახდეს კრედიტორის მოთხოვნის დაკმაყოფილება. სწორედ ეს გახლავთ, ის სამართლებრივი მიჯნა, რომელიც არსებობს ორ მოცემულობას შორის, ერთი მხრივ უნდა აღსრულდეს სასამართლო გადაწყვეტილება მოვალის ქონების რეალიზაციის ხარჯზე და მეორე მხრივ, მოვალე არ უნდა შეიზღუდოს სამართლებრივად იმაზე მეტად, ვიდრე ეს საჭიროა სააღსრულებლო ფურცლის აღსასრულებლად და კრედიტორის ინტერესების დასაკმაყოფილებლად.

1. მოვალის რეგისტრაცია მოვალეთა რეესტრში

სააღსრულებლო კანონმდებლობა არის იმ ნორმების ერთობლიობა, რომლებიც გარკვეულწილად, მოვალის უფლებების „ხელყოფას“ გულისხმობს. ერთ-ერთი პირველი ღონისძიება, რომელიც **აღსრულების დასაწყისშივე** გამოიყენება მოვალის მიმართ, გახლავთ მისი რეგისტრაცია მოვალეთა რეესტრში.

მოვალეთა რეესტრი, უწინარეს ყოვლისა, აერთიანებს ნებაყოფლობითი შესრულებისათვის მზადარმყოფი მოვალეების ქონებრივი მდგომარეობის ამსახველ მონაცემებს, რომლებიც დიდი დახმარება არის, როგორც აღსრულების დაწყებამდე, ისე სამომავლოდ განსახორციელებელი სააღსრულებლო მოქმედებების თვალსაზრისით (11,48).

მოვალეთა რეესტრი ითვალისწინებს მოვალისთვის **სამართლებრივად ისეთი შემზღუდავი გარემოს** შექმნას, რომ მან ვერ შეძლოს ქონების განკარგ-

ვა/გასხვისება, სააღსრულებლო წარმოებათა საქართველოს კანონში განსაზღვრულია, რომ: „მოვალეთა რეესტრი არის ფულადი მოთხოვნის აღსრულების უზრუნველყოფამდე წარმოებული საშუალება – სისტემატიზებული ელექტრონული ერთობლიობა მონაცემებისა იმ ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა და სხვა ორგანიზაციულ წარმონაქმნთა შესახებ, რომელთა მიმართაც აღსრულება დაიწყო 2010 წლის 1 იანვრიდან, გარდა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებისა და უზრუნველყოფილი მოთხოვნის მოვალისა. პირი მოვალეთა რეესტრში შეიტანება დაუყოვნებლივ, მას შემდეგ, რაც მის წინააღმდეგ დაიწყება სააღსრულებლო წარმოება” ამ მუხლიდან იკვეთება, რომ მოვალეთა რეესტრში არ შეიყვანება სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები და **უზრუნველყოფილი მოთხოვნის მოვალე**, რაც გულისხმობს, რომ კრედიტორის მოთხოვნა მოვალის მიმართ უზრუნველყოფილია იპოთეკით ან გირავნობით. თუ ჩვენ მოვალეებს დავაჯგუფებთ უზრუნველყოფილ და არაუზრუნველყოფილ მოთხოვნის მოვალეებად, მივიღებთ იმ მოცემულობას, რომ უზრუნველყოფის შემთხვევაში, სააღსრულებლო პროცესში ყადაღას დავადებთ სანივთო უფლებით დატვირთულ ქონებას, მაგრამ ვერ შევიყვანთ მოვალეს მოვალეთა რეესტრში, რადგან მოთხოვნა უზრუნველყოფილია კონკრეტული ქონებით და ამ ქონების რეალიზაცია იწვევს სააღსრულებლო პროცესის დასრულებას, ხოლო არაუზრუნველყოფის შემთხვევაში მოვალე დაუყოვნებლივ შეიყვანება მოვალეთა რეესტრში და აღსრულების მსვლელობისას, მოძიებულ ქონებას დაედება ყადაღა.

პირს მოვალეთა რეესტრში რეგისტრაციისთანავე

იზღუდება შესაბამის რეესტრში რეგისტრაციას დაქვემდებარებული უძრავი და მოძრავი ქონების და სხვა არამატერიალური ქონებრივი სიკეთის განკარგვის (უფლებრივად დატვირთვის) უფლება, (სააღსრულებლო კანონის 193-ე მუხლი), ამ უფლებების შეზღუდვა ემსახურება მოვალის იძულებას, მოახდინოს ფულადი ვალდებულების შესრულება, წინააღმდეგ შემთხვევაში ხდება მისი ქონების აუქციონის წესით რეალიზაცია. მოვალეთა რეესტრი ამ მხრივ მოვალეთა გაფრთხილების ფუნქციას ატარებს. მარეგისტრირებელ ორგანოებს კი ევალებათ აღსრულების ეროვნული ბიუროს დაუყოვნებლივი ინფორმირება მოვალის მიერ ამა თუ იმ ქონების გაფორმებისას (1,188).

მიუხედავად იმისა, რომ მოვალეთა რეესტრი დღემდე რჩება ყველაზე ეფექტურ საშუალებად მოვალის ქონებრივი უფლებების შეზღუდვისა, პერსონალური მონაცემების დაცვის თვალსაზრისით კუთხით კითხვის ნიშნებს აჩენს ორი გარემოება:

1. მოვალეთა რეესტრში რეგისტრაციის ხანდაზმულობა. 2. მოვალეთა რეესტრში დაცული ინფორმაციის გაცნობის უფლება. აღსანიშნავია, რომ მოვალეთა რეესტრში რეგისტრაციის ხანდაზმულობას სააღსრულებლო კანონი არ ითვალისწინებს, თუმცა ამავე კანონის 34-ე მუხლით დადგენილია სააღსრულებო წარმოების ვადები სხვადასხვა კატეგორიის საქმეებზე. მოვალეთა რეესტრში რეგისტრაციის და წარმოების მიმდინარეობის ვადა ამ შემთხვევაში ემთხვევა ერთმანეთს. (1,187) ვფიქრობთ, უფრო უპრიანი იქნებოდა ერთი კონკრეტული საერთო ვადის არსებობა, როგორც ეს გერმანიის კანონმდებლობითაა გათვალისწინებული. კერძოდ, კი რეესტრაციიდან 3 წლის შემდეგ კანონმდებლის აზრით, იმ

შემთხვევაში, როდესაც მოვალე ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ნეგატიურად არ წარმოჩენილა საზოგადოების წინაშე საზოგადოების საჭიროება მოვალის არასანდობის შესახებ ქარწყლდება (1,187)

საქართველოს კანონის 19⁴ მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, რეესტრში რეგისტრირებულ პირზე შეზღუდვები მთლიანად იხსნება რეესტრიდან მისი ამორიცხვისთანავე. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ იუსტიციის მინისტრის ბრძანების თანახმად და დადგენილი პრაქტიკის შესაბამისად, მოვალის შესახებ მონაცემები ექვემდებარება ელექტრონულად მუდმივ შენეხვას, რაც ბუნებრივია არალეგიტიმურია იმ პირთა მიმართ, რომლებიც ადრე იყვნენ რეგისტრირებული მოვალეთა რეესტრში. რაც შეეხება მოვალეთა რეესტრში დაცული ინფორმაციის გაცნობის უფლებას, იუსტიციის მინისტრის 2009 წლის #234 ბრძანების შესაბამისად მოვალეთა რეესტრში რეგისტრირებული პირის თაობაზე ინფორმაცია შეიძლება მიიღოს ნებისმიერმა პირმა, თუმცა კანონით დადგენილია საჯაროდ მიჩნეული ინფორმაციის ზღვარი, კერძოდ, საჯაროა მოვალეთა რეესტრში რეგისტრირებული პირის სახელი, პირადი ნომერი, რეგისტრაციის თარიღი. იმ შემთხვევაში, თუ მოვალეთა რეესტრში დაცული ინფორმაცია ხელმისაწვდომი გახდება ნებისმიერი ადამიანისათვის მხოლოდ და მხოლოდ საფასურის გადახდის შემდეგ, როგორც ამას ითვალისწინებს მე-19¹ მუხლის მე-4 და მე-5 ნაწილები, მოვალეთა მონაცემები სრულიად უსამართლოდ იქცევა საჯაროდ. ის ინფორმაცია, რომელიც ინახება მოვალეთა რეესტრში აშკარად სცილდება დასაშვებ და აღსრულებისათვის აუცილებელ ფარგლებს. მსგავსი დებულება არის მოვალის ფინანსური მდგომარეობის

დისკრიმინაციასა და სამომავლოდ აფერხებს მისი ფინანსური გაჯანსაღების პროცესი. (11,48).

2. ყადაღა, როგორც სამართლებრივი შეზღუდვის სახე

(სამოქალაქო საპროცესო ყადაღისა და სააღსრულებლო ყადაღის გამიჯვნა)

იურიდიული ლექსიკონების უმრავლესობაში, ყადაღა განმარტებულია, როგორც „უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომელიც უკრძალავს მოპასუხეს გაასხვისოს ყადაღადადებული ქონება.“ აღნიშნული განმარტება მეტად ფართო და ყოვლისმომცველია, თუმცა **თუ მოვახდენთ ყადაღის კლასიფიცირებას იმის მიხედვით, სამართალწარმოების რა ეტაპზე ხდება ყადაღის დადება მოვალის ქონებაზე**, მივიღებთ იმ მოცემულობას, რომ ერთი მხრივ სახეზე იქნება, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლის გამოყენებას მიმართავს კრედიტორი სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი წესით და მეორე მხრივ, გვექნება ყადაღა, დადებული სააღსრულებლო პროცესში, რომელიც სააღსრულებლო კანონით გათვალისწინებული ეტაპია და გამოიყენება, როგორც ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სამართლებრივი ინსტრუმენტი, მოვალის სამართლებრივი შეზღუდვის თვალსაზრისით. შესაბამისად განსხვავდება **ყადაღის დამდები სუბიექტებიც**, პირველ შემთხვევაში ყადაღას, როგორც სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებას ახორციელებს სასამართლო, მოსარჩელე მხარის მოთხოვნის საფუძველზე, მეორე შემთხვევაში კი სახელმწიფო ან კერძო აღმასრულებელი. მნიშვნელოვანია გაიმიჯნოს აგრეთვე, **თავად ყადაღის დადების მიზანი**, სარჩელის უზრუნველყოფის დროს მოსარჩელისთვის უპირატესია, ყადაღა დაედოს მოპასუხის ქონებას, სარჩელის

წარდგენამდე (ან ერთდროულად) რათა პროცესის მსვლელობისას თავიდან იქნეს აცილებული მოპასუხის მხრიდან ქონების გასხვისება და გამწვანდეს გადაწყვეტილების აღსრულება.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 191–199¹ მუხლებით გათვალისწინებულია ყადაღის გამოყენების სამართლებრივი საფუძვლები, კერძოდ: საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 198-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებები შეიძლება იყოს ყადაღის დადება ქონებაზე, ფასიან ქალაქებსა თუ ფულად სახსრებზე, რომლებიც მოპასუხეს ეკუთვნის და არის მასთან ან სხვა პირთან.

სარჩელის უზრუნველყოფის წინაპირობას წარმოადგენს საფუძვლიანი ეჭვი იმის თაობაზე, რომ გადაწყვეტილება აღუსრულებელი დარჩება ან მნიშვნელოვანწილად გამწვანდება აღსრულება უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების გარეშე.

სარჩელის უზრუნველყოფის მსგავსი სამართლებრივი ინსტიტუტია გათვალისწინებული სააღსრულებლო კანონის 91¹⁰-ე მუხლით, მოთხოვნის უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომელიც გულისხმობს, ყადაღის დადებას სააღსრულებლო ბიუროს მხრიდან გამარტივებული წარმოებისას, აღნიშნული წარმოება მიეკუთვნება არასააღსრულებლო ურთიერთობათა სპეციფიკურ ჯგუფს, და გამოიყენება ვადამოსულ ფულად ვალდებულებებთან დაკავშირებულ საქმეებზე, დოკუმენტურად დადასტურებული მოთხოვნის არსებობის შემთხვევაში, იმ დროს, როცა რესპონდენტი ვალის არსებობას არ უარყოფს, გადაწყვეტილების გამოტანას სასამართლოს გვერდის ავლით, არსებითი განხილვის გარეშე, ალტერნატიული ორგანოს მეშვეობით გულისხმობს. გამარტი-

ვებული წარმოება შეიძლება დაიწყოს ფულად ვალდებულებებთან დაკავშირებულ ვადამოსულ მოთხოვნებზე და, როგორც წესი, ეს ვალდებულება კერძოსამართლებრივია, უმეტესად კი სამოქალაქო. ამ დროს ყადაღა, გამოიყენება აპლიკანტის (ანუ კრედიტორის/მოსარჩელის) მოთხოვნის უზრუნველყოფის მიზნით და აღსრულების ეროვნული ბიურო მარეგისტრირებელ ორგანოში რესპონდენტის (ანუ მოვალის/მოპასუხის) დარეგისტრირებულ ქონებას დაადებს ყადაღას ქვემოთ ჩამოთვლილი გარემოებების ერთდროულად არსებობის შემთხვევაში, კერძოდ:

- აპლიკანტი ითხოვს მოთხოვნის უზრუნველყოფის ღონისძიების სახით რესპონდენტის ქონებაზე ყადაღის დადებას;
- აპლიკანტი ითხოვს დავალიანების გადახდევინების შესახებ ბრძანების აღსრულებას და საგარანტიო თანხის სახით შეტანილი თანხა აკმაყოფილებს აღსრულების წინასწარი საფასურისათვის გათვალისწინებულ ოდენობას;
- აპლიკანტი თავად მიუთითებს, თუ რესპონდენტის რომელ ქონებაზე უნდა იქნეს გამოყენებული მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალება;
- აპლიკანტს გადახდილი აქვს ყადაღის დადებისათვის გათვალისწინებული საფასური.

აღნიშნული ტიპის ყადაღა, თავისი შინაარსით განსხვავდება **სააღსრულებლო ყადაღისგან**, (როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ეს უკანასკნელი იძულებითი სააღსრულებლო წარმოების ერთ-ერთი ეტაპია) თუმცა მეტ მსგავსებას პოულობს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებულ, სარჩელის უზრუნველყოფის ყადაღასთან, (თუნდაც მიზნობრიობიდან გამომდინარე, რადგან კრედიტო-

რისთვის ამოსავალი წერტილია, რომ მოვალემ ვერ შეძლოს ქონების გასხვისება, რაც საბოლოო ჯამში შეაფერხებს ან საერთოდ შეუძლებელს გახდის იძულებით აღსრულებას) ეს ლოგიკურია ასახსნელია, რადგან, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში 2012 წლის 8 მაისის ცვლილებებამდე გამარტივებულ წარმოებას ვადამოსულ ფულად ვალდებულებებთან დაკავშირებით საქართველოს საერთო სასამართლოები ახორციელებდნენ და გათვალისწინებული იყო საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 302-ე-209-ე მუხლებით.

რაც შეეხება **სააღსრულებლო პროცესში დადებულ ყადაღას**, ის არის იძულებით ღონისძიების ერთ-ერთი საკვანძო ეტაპია, მას შემდეგ, რაც დღის წესრგში დადგება კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულება და მოვალე პირისთვის გარკვეული სამართლებრივი შეზღუდვების დაწესება. სააღსრულებლო ყადაღის დადება აღმასრულებლისთვის სავალდებულოდ განსახორციელებელი ღონისძიებაა, გამომდინარე იქიდან, რომ თუ არა „**იძულება, გამოხატული ქონების დაყადაღებით**“ მოვალემ ქონება შესაძლოა დაუყოვნებლივ გაასხვისოს, გაიგებს თუ არა, რომ მის მიმართ დაწყებულია აღსრულება და შესაბამისად კრედიტორი ვეღარ შეძლებს თავისი ქონებრივი ინტერესის დაკმაყოფილებას. იმის გამო, რომ მოვალეს აღარ გააჩნია ქონება. ამ შემთხვევაში არ გამოვრიცხავთ დადგეს იმ გარიგებათა ბათილობის საკითხი, რომელიც მოვალემ დადო იმ მიზნით, რომ თავიდან აეცილებინა ვალდებულების შესრულება, მას შემდეგ, რაც მისთვის ცნობილი გახდა აღსრულების დაწყება. (სამოქალაქო კოდექსის მოჩვენებითი გარიგების მუხლები).

სარჩელის უზრუნველყოფის განცხადების დაკ-
მაყოფილების საკითხს რასაკვირველია, განიხილავს
სასამართლო, თუმცა მხოლოდ მოსარჩელის მი-
მართვის შემდეგ, შესაბამისად, მოსარჩელე მხარე
აფასებს ღირს თუ არა იმ ბერკეტის გამოყენებაზე
შუამდგომლობა, რასაც ყადაღა ეწოდება. ამასთან,
ყურადღებამისაქცევია ის გარემოება, რომ სარჩელის
უზრუნველყოფის შემთხვევაში, სასამართლო პრო-
ცესი, არათუ დასრულებული, შესაძლოა დაწყებუ-
ლიც არაა და ჯერ კიდევ არაა გადაწყვეტილება
გამოტანილი, ხოლო სარჩელის დაუკმაყოფილებ-
ლობის შემთხვევაში, შესაძლოა სასამართლოს მიერ
დადებული ყადაღა გაუქმდეს, ამ კუთხით, აღნიშ-
ნული ყადაღა შეიძლება მოვიწოდოთ, როგორც უფ-
რო „დამზოგველი“ და „ნაკლებად ზიანის მომტანი“,
მოვალისთვის, ვიდრე სააღსრულებლო ყადაღა,
რადგან ამ უკანასკნელის დადების შემდეგ, ქონება
ფასდება და ხდება მისი იძულებითი რეალიზაცია,
იძულებით აუქციონზე. ქონების ცნების სამართლებ-
რივი დეფინიცია მოცემულია სამოქალაქო კოდექს-
ში, სადაც განმარტებულია: „ქონება, ამ კოდექსის
მიხედვით, არის ყველა ნივთი და არამატერიალური
ქონებრივი სიკეთე, რომელთა ფლობაც, სარგებლობა
და განკარგვა შეუძლიათ ფიზიკურ და იურიდიულ
პირებს და რომელთა შექმნაც შეიძლება შეუზღუ-
დავად, თუკი ეს აკრძალული არ არის კანონით ან არ
ეწინააღმდეგება ზნეობრივ ნორმებს.“ თუ, ქონების
ცნებას შევხედავთ აღსრულების ჭრილში ანუ იმ
კუთხით, რომ მოვალის სახელზე არსებული ქონება,
გადაწყვეტილების ნებაყოფლობით შეუსრულებ-
ლობის შემთხვევაში, შესაძლოა გახდეს იძულებითი
აღსრულების ობიექტი, მაშინ მივიღებთ იმ მოცემუ-
ლობას, რომელიც განსაზღვრულია სააღსრულებლო

წარმოებათა კანონის 44-ე მუხლში: „ყადაღას ექვემ-
დებარება მოვალის ყველა ნივთი, გარდა ამ კანონის
45-ე მუხლში ჩამოთვლილი ქონებისა (იგულისხ-
მება, რომ ნივთები, რომლებსაც პოპულოზენ მოვა-
ლესთან, მას ეკუთვნის).“ შესაბამისად, გამომდი-
ნარეობს, რომ ყადაღა შესაძლოა დაედოს მოვალის,
როგორც უძრავ და მოძრავ ქონებას, არამატერია-
ლურ ქონებრივ სიკეთეს, (სამოქალაქო კოდექსის
152-ე მუხლი: „არამატერიალური ქონებრივი სიკეთე
არის ის მოთხოვნები და უფლებები, რომლებიც შე-
იძლება გადაეცეს სხვა პირებს, ან გამიზნულია
საიმისოდ, რომ მათ მფლობელს შეექმნას მატერია-
ლური სარგებელი, ანდა მიენიჭოს უფლება მოსთ-
ხოვოს სხვა პირებს რაიმე.“) და ფულად სახსრებს,
ამასთან, ყურადღების მიღმა არ უნდა დაგვრჩეს ის
გარემოება, რომ აღმასრულებელი მას შემდეგ ადებს
მოვალის ქონებას ყადაღას, როდესაც ის დაასრუ-
ლებს მარეგისტრირებელი ორგანოებიდან/ ბანკები-
დან მოვალის სახელზე რიცხული ქონების მოძიებას,
ან მოძრავი ნივთების აღწერის/დაყადაღების ოქმის
საუბეველზე, შეექმნება წარმოდგენა მოვალის ქონება-
ზე. ეს ქონება კანონის დანაწესიდან გამომდინარე
შესაძლოა იყოს: მიწის ნაკვეთი, სახლი, აგარაკი
(მოიძიება საჯარო რეესტრში) ავტოსატრანსპორტო
საშუალება, ცეცხლსასროლი იარაღი, (მოიძიება შსს
მომსახურეობის სააგენტოში) მოვალის საკუთრე-
ბაში არსებული წილი, (მოიძიება საჯარო რეესტრში)
ფასიანი ქაღალდები, ობლიგაციები, (მოიძიება „მე-
წარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვ-
რული წესით დამოუკიდებელ რეგისტრატორთან.)
მოვალის საცხოვრებელ მისამართზე არსებული
საოჯახო ნივთები და სხვა.

მიუხედავად იმისა, რომ ყადაღის წესები საერთოა, ქონების ცნებიდან გამომდინარე, ოდნავ განსხვავებულად რეგულირდება ყადაღის დადების პროცედურები მოძრავ და უძრავ ქონებაზე, არამატერიალურ ქონებრივ სიკეთეზე და ფულად სახსრებზე, რაც გულისხმობს შემდეგს: სააღსრულებლო კანონის 40-ე მუხლში განსაზღვრულია: „მოძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება ნიშნავს მოვალის ქონების აღწერას, მესაკუთრისათვის ქონების განკარგვის – ნებისმიერი ფორმით გასხვისების, დაგირავების, მასზე ქირავნობისა და იჯარის ხელშეკრულებების დადების – აკრძალვის გამოცხადებას ან/და ქონების შესანახავად გადაცემას. აღმასრულებელი ყადაღადადებულ ნივთებს აღწუსხავს ქონების აღწერისა და დაყადაღების აქტში.“ ამასთან, ბათილია ყადაღადადებულ მოძრავ ქონებაზე ყადაღის დადების შემდეგ ზემოაღნიშნული გარიგების დადება. როდესაც ვსაუბრობთ მოძრავი ნივთების დაყადაღების სპეციფიკაზე, მეტად მნიშვნელოვანია ის გარემოება, თუ რა მოიაზრება 44-ე მუხლის ბოლო წინადადებაში: „ნივთები, რომლებსაც პოულობენ მოვალესთან, მას ეკუთვნის“ აღნიშნულ ჩანაწერში იგულისხმება, რომ მოვალის საცხოვრებელ მისამართზე არსებული ნივთები მოვალის საკუთრებაა, მიუხედავად იმისა, თუ ვის სახელზეა რეგისტრირებული ის უძრავი ქონება, რომელშიც განთავსებულია ყადაღის ობიექტი. პრაქტიკაში ხშირია შემთხვევები, როდესაც მოვალე არის უძრავი ქონების დამქირავებელი და ბინაში განთავსებული ნივთები დამქირავებლის საკუთრებაა, თუმცა კანონში ჩანაწერი – „იგულისხმება, რომ მოვალის საკუთრებაა“ – აღმასრულებელს აძლევს სრულ უფლებას, დაქირავებულ ბინაში არსებული ნივთები მიიჩნიოს ყადაღის ობიექტად

და განახორციელოს მოძრავი ქონების დაყადაღება. მეორე სამართლებრივ მოცემულობას გვაძლევს სააღსრულებლო კანონის 40-ე მუხლის მე-6 პუნქტი: „თუ მოვალის ქონებაზე ყადაღის დადებისას მესამე პირი განაცხადებს ამ ქონებაზე თავის უფლებას, იგი მაინც შეიტანება ქონების აღწერისა და დაყადაღების აქტში და კეთდება აღნიშვნა. აღმასრულებელი პირს იმავდროულად განუმარტავს მის უფლებას – მიმართოს სასამართლოს სარჩელით ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების მოთხოვნით. თუ მესამე პირი წარმოადგენს ქონებაზე თავისი საკუთრების უფლების დამადასტურებელ დოკუმენტს, აღმასრულებელი, კრედიტორის თანხმობის შემთხვევაში, უფლებამოსილია ეს ქონება ამორიცხოს ქონების აღწერისა და დაყადაღების აქტიდან.“ ამ მუხლის დანაწესიდან იკვეთება შემდეგი: ა. მოვალის ქონებაზე შესაძლოა პრეტენზია განაცხადოს მესამე პირმა ბ. მესამე პირის საკუთრების უფლების დაცვა სასამართლო წესით (სასარჩელო წარმოება ყადაღისგან გათავისუფლების მოთხოვნით) გ. აღმასრულებლის უფლებამოსილება, მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, ქონება მაინც შეიტანება აღწერა – დაყადაღების აქტში, რადგან პრეტენზიის გაცხადება, ჯერ კიდევ არ ნიშნავს მესამე პირის მოთხოვნის დაკმაყოფილებას. კანონით გათვალისწინებული „საკუთრების უფლების დამადასტურებელ დოკუმენტი“ შესაძლოა იყოს ნივთის განვადების საბუთი, თუნდაც ბუღალტრული ანგარიშგების დოკუმენტი, სადაც მოვალის მოძრავი ნივთის მესაკუთრედ ყოფნას ვივარაუდებთ. აღნიშნული მსჯელობა ეხება მოძრავ ნივთებს და მათთან დაკავშირებულ აღწერა დაყადაღების აქტს. რაც შეეხება უძრავ ქონებას, მასზე ყადაღის დადება ხდება მოძრავ ქონებაზე ყადაღის

დადებისათვის დადგენილი წესით, (სააღსრულებლო კანონის 63¹-ე მუხლი) თუმცა იმ თავისებურების გათვალისწინებით, რომ უძრავ ქონებაზე ყადაღა აუცილებლად უნდა დარეგისტრირდეს მარეგისტრირებელ ორგანოში, ამას ის სამართლებრივი დატვირთვა გააჩნია, რომ შეფასების შემდეგ, იძულებით აუქციონზე, ქონების რეალიზაციას მოახდენს ის აღმასრულებელი, რომლის ყადაღა პირველად დარეგისტრირდა მარეგისტრირებელ ორგანოში, აღსრულების რიგითობა განისაზღვრება ქონებაზე ყადაღის რეგისტრაციის დროის მიხედვით (საათობრივად და წუთობრივად) ეს მოცემულობა იმ შემთხვევაში დადგება, თუ სახეზე გვაქვს, ე.წ. „**მრავალჯერადი ყადაღა**“ სააღსრულებლო კანონის 54-ე მუხლის მიხედვით, ქონებას ერთდროულად შეიძლება ყადაღა დაედოს მრავალი კრედიტორის სასარგებლოდ. ყადაღადადებულ ქონებას შეიძლება შემდეგ კიდევ დაედოს ყადაღა სხვა (შემდეგი) კრედიტორის სასარგებლოდ.

ცალკე აღსანიშნავია, ყადაღის დადება მოვალის კუთვნილ ფულად სახსრებზე ბანკში, აღმასრულებელი, პირველ რიგში მიმართავს საქართველოში მოქმედ ყველა საბანკო დაწესებულებას იქ არსებული მოვალის საბანკო ანგარიშების მოძიებასა და მათი დაყადაღების შესახებ. ყადაღის დადება შესაძლებელია ნებისმიერ ანგარიშზე, მათ შორის სახელფასო, საპენსიო, საკრედიტო, საანაზრე თუ სხვა ნებისმიერი სახის ანგარიში.

ფულად სახსრებზე ყადაღის მსგავსია საინკასო დავალება, რომელიც აგრეთვე მოვალის საბანკო ანგარიშებზე ხორციელდება და თავისი შინაარსით არის გარკვეული ტიპის სადებეტო საგადახდო დავალებას, რომლის გაცემა გადამხდელის ბანკის-

ვის ხდება საქართველოს კანონმდებლობით შესაბამისი უფლებებით აღჭურვილი პირის მიერ. საინკასო დავალების გამცემი პირი არ მოქმედებს, როგორც გადამხდელი და რიგ შემთხვევაში არც თანხის მიმღებია. საინკასო დავალების შესრულებისათვის გადამხდელის ბანკს არ სჭირდება გადამხდელის თანხმობა. საინკასო დავალების გაცემა დასაშვებია საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ მკაცრად შეზღუდულ შემთხვევებში, როგორცაა სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე ან იმ შემთხვევაში, თუ გადამხდელს ერიცხება საგადასახადო დავალიანება და სხვა. რიგ შემთხვევებში საინკასო დავალება, შეიძლება მოვიაზროთ, როგორც იძულებით სააღსრულებლო ღონისძიება, რადგან აღმასრულებელი უფლებამოსილია, ფულადი მოთხოვნის იძულებითი გადახდევინება მოახდინოს საინკასო დავალების საფუძველზე მოვალის საბანკო ანგარიშებიდან, როდესაც გადაწყვეტილების ნებაყოფლობით შესრულებისთვის კანონით დადგენილი ვადა უშედეგოდ გადის, აღმასრულებელი შესაბამის საბანკო დაწესებულებას უგზავნის საინკასო დავალებას (განკარგულებას), აღმასრულებელი მოთხოვნის ფარგლებში მოვალის საბანკო ანგარიშიდან მითითებული თანხის ჩამოჭრისა და სააღსრულებლო ბიუროს სადებეტო ანგარიშზე დარიცხვის თაობაზე.

იმ შემთხვევაში, როცა მოვალეები სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოები ან/და სხვა საბიუჯეტო დაწესებულებებია, საინკასო დავალება შესასრულებლად ეგზავნება საქართველოს ეროვნულ ბანკს.

საინკასო დავალების (განკარგულების) შესრულება სავალდებულოა და მისი შეუსრულებლობა იწვევს კანონით დადგენილ პასუხისმგებლობას. ფუ-

ლად სახსრებზე ყადაღასა და საინკასო დავალებას, შორის ერთი მნიშვნელოვანი განსხვავებაა, ყადაღის დროს მოვალის ყველა ანგარიში ყადაღდება, თუმცა ყადაღა არ გულისხმობს თანხის ავტომატურ ჩამოჭრას მოვალის ანგარიშიდან, საინკასო დავალების დროს მოვალის ანგარიშზე არსებული ნაშთი იჭრება და მიექცევა სააღსრულებლო ბიუროს სადეპოზიტო ანგარიშზე, საიდანაც ხდება შემდგომში კრედიტორის დაკმაყოფილება.

საინკასო დავალებას ერთჯერადი ხასიათი გააჩნია და აღმასრულებელმა ყოველ ჯერზე უნდა მიმართოს საბანკო დაწესებულებას, ინკასოს მოთხოვნით, თუ მოვალის ანგარიშზე თანხის შემოდინება დაფიქსირდება. იმისთვის, რომ გამართულად განხორციელდეს ეს პროცედურა, მიგვაჩნია, რომ ყადაღადადებულ ანგარიშს ჯერ უნდა მოეხსნას ყადაღა და მაშინვე ჩანაცვლდეს ის საინკასო დავალებით.

სააღსრულებლო წარმოებათა კანონი, ითვალისწინებს აგრეთვე ყადაღის დადების პროცედურას **მოთხოვნების** აღსრულებისას, რაც გულისხმობს, რომ თუ მოთხოვნას ყადაღა უნდა დაედოს, აღსრულების ეროვნული ბიურო კრედიტორის განცხადების საფუძველზე გამოსცემს განკარგულებას მასზე ყადაღის დადების შესახებ. განკარგულებაში აღნიშნული უნდა იყოს კრედიტორის პრეტენზიის საფუძველი, მის მიერ შესასრულებელი მოთხოვნები და ის, თუ ვის წინააღმდეგ არის მიმართული მოვალის მოთხოვნა (დავალებული პირი). ყადაღის დადებასთან ერთად გამოცემული უნდა იქნეს განკარგულება კრედიტორისათვის გადახდის თაობაზე.

ყადაღის დადების განკარგულება უნდა გადაეცეს დავალებულ პირს (პირი, რომელსაც იძულების წესით აღეწერება მასთან შენახული მოპასუხის ქონე-

ბა). განკარგულება უნდა გაეგზავნოს კრედიტორსა და მოვალეს. დავალებული პირისათვის განკარგულების გადაცემით ყადაღა ქმედითი ხდება **კრედიტორის პრეტენზიის ფარგლებში**. მოვალეს აღარ აქვს უფლება, განკარგოს მოთხოვნები, დავალებულ პირს კი აღარ აქვს უფლება, შეასრულოს მოქმედება, რომელიც შეადგენს ვალდებულების შინაარსს. მან ყადაღადადებული თანხა უნდა გადაუხადოს კრედიტორს. 57-ე მუხლით, გათვალისწინებულია ყადაღის დადების შედეგები: *„ყადაღის დადების შესახებ განკარგულება უფლებას ანიჭებს კრედიტორს მოსთხოვოს მესამე პირს ისეთი მოქმედების მის სასარგებლოდ შესრულება, რომელიც მას უნდა შეესრულებინა თავისი მოვალის მიმართ.“* ამ სამართლებრივი დანაწესით სახეზე გვაქვს შემდეგი მოცემულობა, კრედიტორი, მოვალის „მოვალეს“ ანუ 57-ე მუხლით გათვალისწინებულ „მესამე პირს“ სთხოვს, ვალდებულების შესრულებას, მის მიმართ და არა მოვალის მიმართ, რომელიც 57-ე მუხლით გათვალისწინებულ „მესამე პირისთვის“ კრედიტორს წარმოადგენს. **ყადაღის ობიექტი**, ამ შემთხვევაში გვაქვს მოთხოვნა, რომელიც წარმოშობილია კრედიტორის მოვალესა და 57-ე მუხლით გათვალისწინებულ „მესამე პირს“ შორის.

მიუხედავად, იმისა რომ კანონით გათვალისწინებულია საკმაოდ ფართო ჩამონათვალი, ყადაღის დაქვემდებარებული ქონებებისა, მხედველობიდან არ უნდა გამოგვრჩეს იმ ნივთების ნუსხა, რომელთა დაყადაღებაც და შესაბამისად იძულებითი რეალიზაციაც დაუშვებელია. ასეთი ნივთებია: მოვალის პირადი მოხმარების ან საოჯახო ნივთები, რომლებიც აუცილებელია პროფესიული საქმიანობის, ცხოვრებისა და საოჯახო მეურნეობისთვის. ასეთი

ნივთი, მაგალითისთვის, შესაძლოა იყოს პიანინო, თუ მოვალე პროფესიით მუსიკოსია და პედაგოგიურ საქმიანობას ეწევა. ასეთ შემთხვევაში მტკიცების ტვირთი ეკისრება მოვალეს. მან აღმასრულებელს უნდა წარმოუდგინოს შესაბამისი მტკიცებულება, რომ ნივთებს პროფესიული საქმიანობისთვის იყენებს. „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონში, აგრეთვე, ჩამოთვლილია: საკვები, სანათი, საწვავი და წვრილფეხა საქონლის რაოდენობა, რაც ყადაღას არ ექვემდებარება. ასევე, არ შეიძლება დაყადაღდეს ნივთები, რომლითაც მოვალე ფიზიკური და გონებრივი შრომით ან სხვა საქმიანობით შემოსავალს იღებს.

3. უძრავ ქონებაზე აღსრულების სახეები მოვალის სამართლებრივი შეზღუდვის კრილში

3.1. სეკვესტრი (ქონების იძულებით მართვა)

მოვალის წინააღმდეგ წარმოებულ სააღსრულებლო პროცედურებში ვხვდებით ისეთ სამართლებრივ მექანიზმს, როგორცაა სეკვესტრი ანუ ქონების იძულებითი მართვა, რომელიც აღსრულების ერთ-ერთი სახეა. კრედიტორს უფლება აქვს წარადგინოს განცხადება და მოითხოვოს, რომ აღსრულების საგანი სამართავად გადაეცეს სასამართლოს მიერ დანიშნულ მმართველს, შესაბამისად, სასამართლო ადგენს ნივთის იძულებით მართვას (სეკვესტრს) იძულებითი აღსრულებისთვის უფლებამოსილი კრედიტორის განცხადების საფუძველზე. გადაწყვეტილების მიღებამდე სასამართლომ უნდა მოუსმინოს იმ პირებს, რომელთა უფლებებიც შეიძლება შეილახოს იძულებითი მართვით. პირველ რიგში ეს არის მოვალე პირი, რადგან სწორედ მისი ქონების იძულებითი მართვა საუბარია.

როგორც აღვნიშნეთ, სეკვესტრი ხორციელდება სასამართლოს მიერ დანიშნული მმართველის მიერ, რომელიც შეიძლება იყოს თავად იპოთეკარი, ხოლო თუ სეკვესტრი ხორციელდება აღსრულების ეროვნული ბიუროს წარმოებაში არსებული იძულებით აღსრულების ფარგლებში, ასევე – აღსრულების ეროვნული ბიუროს მიერ დანიშნული მმართველი ან იპოთეკის საგნის მესაკუთრე. მმართველი არ შეიძლება იყოს გადაწყვეტილების გამომტანი სასამართლოს წევრი ან ამ გადაწყვეტილების მიმღების ახლო ნათესავი. აღსრულების ეროვნული ბიუროს მიერ იძულებითი მართვის გამოყენების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას მმართველად ინიშნება აღსრულების ეროვნული ბიუროს თანამშრომელი. მმართველად კრედიტორის დანიშნისთვის საჭიროა მისი თანხმობა. იძულებითი მართვის შედეგად მმართველი იღებს ნივთისაგან ნაყოფს და განაწილების გეგმის საფუძველზე, რომელსაც ადგენს თვითონ და ამტკიცებს სასამართლო, ანაწილებს მას წლის ბოლოს ყველა დანახარჯის გამოკლებით, რომელთაც მიეკუთვნება მართვის ხარჯებიც. იძულებითი მართვის შედეგად ამოღებული თანხები (მიმდინარე ხარჯების გამოკლებით) შეტანილ უნდა იქნეს აღსრულების ეროვნული ბიუროს სადეპოზიტო ანგარიშზე, რის შესახებაც მმართველი აცნობებს აღმასრულებელს. მმართველი პასუხს აგებს ყველა ვალდებულებისათვის, რომლებიც მას აქვს ყველა მონაწილე მხარის მიმართ. ის ვალდებულია, ნახევარწელიწადში ერთხელ და მმართველობის დასასრულს წარადგინოს ანგარიში. მმართველის ანგარიშში წარედგინება აღსრულების ეროვნულ ბიუროს, რომელიც, თავის მხრივ, მას წარუდგენს კრედიტორსა და მოვალეს. მმართველი და აღმასრულებე-

ლი ვალდებული არიან, აცნობონ სასამართლოს, ხოლო თუ იძულებითი მართვის გამოყენების შესახებ გადაწყვეტილება მიღებულია აღსრულების ეროვნული ბიუროს მიერ – აღსრულების ეროვნულ ბიუროს, კრედიტორთა მოთხოვნების დაკმაყოფილების თაობაზე. ასეთ შემთხვევაში სასამართლო/აღსრულების ეროვნული ბიურო იღებს გადაწყვეტილებას იძულებითი მართვის შეწყვეტის შესახებ. იძულებითი მართვა უნდა ასევე გაუქმდეს, როდესაც კრედიტორი დაკმაყოფილებულია ან აშკარაა, რომ მართვის გზით კრედიტორის დაკმაყოფილება ვერ მოხერხდება. იძულებითი მართვის გამოყენება დაუშვებელია, თუ მოვალე ამის წინააღმდეგია, ან, თუ ის არ უზრუნველყოფს იმ პირობების შექმნას, რომლებიც აუცილებელია იძულებითი მართვის ნორმალურ პირობებში განსახორციელებლად. იძულებითი მართვა წყდება და აღსრულება ზოგადი წესის შესაბამისად გრძელდება, თუ: იძულებითი მართვის შედეგად არ დაიფარა ვალდებულება და, იმავდროულად, არ არსებობს იძულებითი მართვის ვადის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების საფუძველი; - დაირღვა იძულებითი მართვის პირობები (გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც შესაძლებელია დარღვევის მცირე დროში, იძულებითი მართვის შეწყვეტის საკითხის გადაწყვეტამდე, აღმოფხვრა); - იძულებითი მართვის პერიოდში გამოვლინდა სხვა გარემოება, რომელიც სამართლებრივი ან ფაქტობრივი თვალსაზრისით გამორიცხავს იძულებითი მართვის გამოყენებას. (14,595-596)

აღსანიშნავია, რომ სეკვესტრი არ გამოიყენება იმ ქონების მიმართ, რომელიც „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ კანონის თანახმად არ ექვემდებარება ყადაღას.

3.2 იძულებითი იპოთეკა

უძრავ ქონებაზე აღსრულება, აგრეთვე ხდება იძულებითი იპოთეკის რეგისტრაციით, რომელიც ხდება მხოლოდ კრედიტორის განცხადების საფუძველზე შესაბამისად, სახეზეა „მოვალის იძულება“ იმ თვალსაზრისით, რომ კანონმდებელი ამოდის აღსრულების მიზნებიდან და დასაშვებად მიიჩნევს იძულებით იპოთეკის რეგისტრაციას. ამასთან, იგი არ იგივდება სამოქალაქო კოდექსით გათვალისწინებულ იპოთეკასთან, ვინაიდან ეს უკანასკნელი წარმოიშობა მხარეთა ორმხრივი ნების თანხვედრის შემდეგ საჯარო რეესტრში რეგისტრაციის გზით. ხოლო სააღსრულებლო წარმოებაში გათვალისწინებული იპოთეკის დროს მხარეთა ორმხრივი ნება სახეზე არ გვაქვს. იძულებითი იპოთეკა იწყება რეგისტრაციით. უძრავი ქონება ასევე არის იძულებითი იპოთეკის რეგისტრაციის ხარჯების გარანტია, რომელიც ეკისრება მოვალეს. იძულებითი იპოთეკით შეიძლება დაიტვირთოს მოვალის რამდენიმე უძრავი ქონება. ვფიქრობთ, ერთმანეთისგან გასამიჯნია სახელშეკრულებო იპოთეკა გათვალისწინებული სამოქალაქო კოდექსით და იძულებითი იპოთეკა გათვალისწინებული სააღსრულებლო კანონის მიხედვით, პირველ რიგში ყურადღებაამისაქცევია ის გარემოება, რომ პირველ შემთხვევაში სახეზეა მხარეთა გაცხადებული ნება გააფორმონ იპოთეკის ხელშეკრულება და მას „იძულებასთან“ საერთო არაფერი აქვს, რაც შეეხება იძულებით იპოთეკას, იგი დაკავშირებულია მხოლოდ არაუზრუნველყოფილ მოთხოვნასთან, რომელიც მხარეთა მიერ სახელშეკრულებო ურთიერთობის დასაწყისში არ ყოფილა უზრუნველყოფილი იპოთეკით. იძულებითი იპოთეკის წარმოშობა უკავშირდება საჯარო რეესტრში

იპოთეკის უფლების რეგისტრაციას, მსგავსად სახელმეკრულებო იპოთეკისა. კერძოდ, იძულებითი იპოთეკა წარმოიშობა საჯარო რეესტრში რეგისტრაციის მომენტიდან. მნიშვნელოვანია ის გარემოებაც, რომ იძულებითი იპოთეკის საფუძველზე მოთხოვნის დაკმაყოფილების პროცესს, მთლიანად კრედიტორი წარმართავს. მის შეხედულებაზე დამოკიდებული თუ მოვალის საკუთრებაში არსებული რომელ უძრავ ქონებაზე მიაქცევს მოთხოვნას. შესაძლებელია მოთხოვნის ოდენობიდან გამომდინარე იძულებითი იპოთეკით დაიტვირთოს მოვალის რამდენიმე უძრავი ქონება, მაშინ მოთხოვნის თანხა უნდა განაწილდეს შესაბამის უძრავ ქონებაზე. განაწილების მოცულობას განსაზღვრავს კრედიტორი. აღსანიშნავია, რომ იძულებითი იპოთეკის წარმოშობამდე კრედიტორმა უნდა წარადგინოს ძირითადი ვალდებულების შეუსრულებლობის დამადასტურებელი მტკიცებულება – სასამართლო გადაწყვეტილება, რომელიც არის საჯარო რეესტრში იპოთეკის უფლების წარმოშობის საფუძველი. ამ შემთხვევაში საჯარო რეესტრში არ მიეთითება, რომ განხორციელდა იძულებითი იპოთეკის რეგისტრაცია. თუ აღსასრულებელი გადაწყვეტილების მეშვეობით სააღსრულებო საბუთი უქმდება ან აღსრულება დაუშვებლად ცხადდება, მაშინ იძულებითი იპოთეკა გადადის მიწის ნაკვეთის მესაკუთრეზე. აღნიშნული ვრცელდება იმ შემთხვევებზეც, როცა მოვალე აკმაყოფილებს კრედიტორს.

ცალსახად უნდა აღინიშნოს, რომ იძულებითი იპოთეკა ეს არის ერთმნიშვნელოვნად იძულებითი აღსრულების ინსტიტუტი, რაც გულისხმობს იმას, რომ მისი გამოყენება ხორციელდება იძულებითი აღსრულების პროცესში, და არ არის, სარჩელის უზ-

რუნველყოფის ღონისძიების ერთ-ერთ სახე. უზენაესი სასამართლოს 2013 წლის 4 თებერვლის (საქმე №ას-1707-1601-2012) გადაწყვეტილებაში ვკითხულობთ: „**იძულებითი იპოთეკა** ის საპროცესო სასამართლებრივი ბერკეტია, რომელსაც „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონი ითვალისწინებს და რომელიც აღსრულების პროცესში აღმასრულებლის მიერ გამოიყენება და იგი რეგულირდება „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 63-ე და 64-ე მუხლის პირველი პუნქტებით. ამდენად, სასამართლოს შეფასებით, უზრუნველყოფის აღნიშნული სახე სამართალწარმოების ეტაპზე ისევე ვერ გამოიყენება, როგორც აღსრულების სხვა სახეები, კერძოდ, **იძულებითი** აუქციონი და სეკვესტრი. აღნიშნული ღონისძიებანი მხოლოდ კანონიერ ძალაში შესული, აღსასრულებელი გადაწყვეტილებების აღსრულების მიზნებისათვის გამოიყენება „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 63-ე და 64-ე მუხლების კონტექსტში.

3.3 იძულებითი აუქციონი

სააღსრულებლო წარმოების მიზანია კრედიტორის ინტერესების დაკმაყოფილება მოვალის ქონების რეალიზაციის ხარჯზე, ამასთან, ჩარევა მოვალის ძირითად უფლებაში არ შეიძლება გასცდეს იმას, რაც აუცილებელია სააღსრულებო წარმოების სახელმწიფოს მიერ აღიარებული მიზნებისათვის. მეორე მხრივ სააღსრულებო სამართალი კი, კრედიტორის მოთხოვნას სახელმწიფოს დახმარებით განხორციელოს სასამართლო ხელისუფლების მიერ (გადაწყვეტილებით) ტიტულირებული, დადასტურებული მოთხოვნა აქვს ძირითადი უფლების რანგი: სახელმწიფომ, რომლის ხელშიც კონცენტრირებულია იძუ-

ლებითი ღონისძიებების განხორციელების და მათ შორის იძულებითი აღსრულების განხორციელების მონაპოლია, კრედიტორის სასარგებლოდ, რომელსაც ხელთ აქვს სააღსრულებო დოკუმენტი (მაგალითად, სასამართლო გადაწყვეტილება) სააღსრულებო სამართლით გათვალისწინებული წინაპირობების არსებობისას, რაც ასევე მოიცავს მოვალის მიერ კრედიტორის მოთხოვნის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას, უნდა უზრუნველყოს ამ დოკუმენტირებული მოთხოვნის განხორციელება (აღსრულება) (11, 37–38)

იძულებითი აუქციონი, სააღსრულებლო წარმოების თითქმის საბოლოო ეტაპია, რომელსაც პროცედურულად წინ უსწრებს შემდეგი სააღსრულებო ღონისძიებების გატარება მოვალის მიმართ:

1. წინადადება გადაწყვეტილების შესრულების შესახებ;
2. მოვალეთა რეესტრში მოვალის აღრიცხვა (აუცილებლობისას);
3. მოვალის ქონების მოძიება;
4. მოვალის ქონების დაყადაღება;
5. მოვალის ქონების შეფასება;
6. მოვალის ქონების აუქციონზე იძულებით გატანა;
7. ამონაგები თანხის განაწილება და კრედიტორისთვის გადაცემა;

იძულებითი აუქციონის ჩატარების პროცედურები გაწერილია საქართველოს კანონში „სააღსრულებლო წარმოებათა შესახებ“ და საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2011 წლის 31 იანვარის №21-ე ბრძანებაში „იძულებითი აუქციონის ჩატარების ფორმების, წესისა და პროცედურების დამტკიცების შესახებ“.

დაყადაღებული ქონების შეფასებიდან არა უმეტეს ერთი თვისა ინიშნება პირველი იძულებითი საჯარო აუქციონი. თუ სააღსრულებო ფურცელში აღსრულების საშუალება და წესი განსაზღვრულია იძულებითი აუქციონის (ქონების რეალიზაციის) სახით, აუქციონის დასანიშნად კრედიტორის განცხადება საჭირო არ არის.

საგადასახადო ორგანოს მოთხოვნის აღსრულების მიზნით, მოვალის (გადასახადის გადამხდელის) საგადასახადო გირავნობით/იპოთეკით დატვირთულ, ყადაღადადებულ ქონებაზე აუქციონს ატარებს ამ გადაწყვეტილების აღმასრულებელი, მიუხედავად მის მიერ დარეგისტრირებული ყადაღის რიგითობისა.

მომხმარებელს ვებგვერდზე www.eauction.ge შესაძლებლობა აქვს ინტერნეტ აუქციონის გზით შეიძინოს ვებგვერდზე განთავსებული მისთვის საინტერესო ქონება, ლოტის შესაბამისად. საგარანტიო თანხის გადახდა სავალდებულოა. ქონების შეძენის შემთხვევაში, მომხმარებელს მის მიერ გადახდილი საგარანტიო თანხა ჩაეთვლება საბოლოო ანგარიშსწორებისას. ავტორიზებული მომხმარებელი ირჩევს კონკრეტულ ლოტს და გადააქვს „კალათაში“, საიდანაც შესაძლებლობა აქვს გახსნას აღნიშნულ ლოტზე აუქციონის გვერდი და მიიღოს ინტერნეტ აუქციონში მონაწილეობა. ინტერნეტაუქციონის მსვლელობის პროცესში მონაწილეთა რაოდენობა არ არის შეზღუდული. მონაწილისთვის დაფარულია დანარჩენ მონაწილეთა ვინაობა.

კონკრეტული ლოტის გვერდზე მომხმარებელს შესაძლებლობა აქვს გაეცნოს ინფორმაციას ინტერნეტაუქციონის მიმდინარეობის შესახებ და

განახორციელოს საკუთარი ფასის დადება შესაბამისი ბიჯის გათვალისწინებით.

მომხმარებლის მიერ ფასის დადება განიხილება, როგორც მისი თანხმობა აღნიშნული ლოტის მოცემულ ფასად შექენის თაობაზე. ფასის დადება შესაძლებელია შესაბამისი ბიჯის სასურველი ჯერადობით მომატების გზით. ყოველი შემდგომი „ფასის დადება“ ზრდის ლოტის ფასს.

ინტერნეტ აუქციონში იმარჯვებს ის მომხმარებელი, რომელიც აუქციონის დასრულებამდე განახორციელებს ლოტზე ყველაზე მაღალი „ფასის დადებას“.

ინტერნეტ აუქციონი ცხადდება დასრულებულად აუქციონის ვადის ამოწურვისთანავე. თუ ნებისმიერი მონაწილის მიერ **ფასის დადება** მოხდა აუქციონის ვადის ამოწურვამდე დარჩენილი ორი წუთის განმავლობაში, აუქციონის ვადა ხანგრძლივდება ორი წუთით.

იძულებითი აუქციონი ლოგიკური დასასრულია იმ სააღსრულებლო პროცედურებისა, რომელსაც კანონმდებელი ეფექტურად იყენებს არაკეთილსინდისიერი მოვალის მიმართ, რომელიც ნებაყოფლობით არ აღსრულებს კანონიერ ძალაში შესულ სასამართლოს გადაწყვეტილებას. შესაბამისად, იძულებითი აუქციონი ის ქმედითი ინსტრუმენტია, სახელმწიფოს ხელში, რომელიც მართლმსაჯულების აღსრულებას უწყობს ხელს. თვალი რომ გადავაკოლოთ სააღსრულებლო პროცესს მთლიანობაში, დაგვრჩება განცდა, რომ მოვალე შესაძლოა იმაზე მეტად იზღუდებოდეს სამართლებრივად, ვიდრე ეს საჭიროა სააღსრულებლო კანონის მიზნებისთვის და კრედიტორის ინტერესების დასაკმაყოფილებლად, მაგრამ მეორეს მხრივ, კანონით გაწერილი ყველა

სააღსრულებლო ღონისძიება ლოგიკურ კავშირშია მომდევნო სააღსრულებლო ეტაპთან, ამასთან სააღსრულებლო სამართლის საპროცესო ნორმებმა უნდა უზრუნველყოს სახელმწიფოს მიერ იძულებითი აღსრულების განხორციელება სამართლებრივი სახელმწიფოსათვის დამახასიათებელ ფარგლებში. კრედიტორმა უნდა მოახერხოს საჭიროებისას ყველა სააღსრულებლო წინაპირობის არსებობის შემთხვევაში მისი აღსასრულებელი მოთხოვნის აღსრულება. მოვალემ, თავის მხრივ, უნდა შეძლოს თავის დაცვა, თუ სააღსრულებლო მოქმედებებმა დაარღვია მისი უფლებები. (11,56) ეს ის ოქროს შუალედია, რომელიც მინიმუმამდე დაიყვანს მოვალის უსაფუძვლო შეზღუდვას და კრედიტორიც შეძლებს მოთხოვნის დაკმაყოფილებას. თუ საკითხს უფრო ფართოდ შევხედავთ, მნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ 1997 წელს ევროპის ადამიანის უფლებათა სასამართლომ პრეცედენტის განმსაზღვრელ საქმესთან მიმართებაში „ჰორნსბი საბერძნეთის წინააღმდეგ“ დაადგინა, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლი **სამართლიანი სასამართლოს უფლების** შესახებ, ასევე ეხება აღსრულებას. სასამართლო პროცესის დროს ყურადღება უნდა გამახვილდეს არა მხოლოდ სასამართლო გადაწყვეტილების გამოტანაზე, არამედ ასევე ეფექტური სააღსრულებლო სისტემის განვითარებაზე; სასამართლო პროცესი არ დასრულდება სასამართლოს მიერ საბოლოო გადაწყვეტილების გამოტანით, მაშინაც კი, როდესაც ეს გადაწყვეტილება შეიძლება ჩაითვალოს სამართლიანად. ეს ასევე ნიშნავს, რომ ასეთი გადაწყვეტილება აღსრულებულია. (1.9)

დასკვნა

„ვალდებულება სამართლებრივი ბორკილებია, რომლებიც ჩვენ გვაიძულებენ შევასრულოთ რაიმე ჩვენი სახელმწიფოს კანონების მიხედვით“

წარმოდგენილ სტატიაში ჩვენ მიერ განხილულია მოვალის სამართლებრივი შეზღუდვის ღონისძიებები, რომელსაც ყველაზე ხშირად ვხვდებით პრაქტიკაში და რომელთა გამოყენების გარეშე, სააღსრულებლო სამართლის დარგის არსებობა წარმოდგენილია, თუმცა აქვე ყურადღებამისაქცევია ის გარემოება, რომ მიუხედავად ზემოთქმულისა მოვალე გარკვეულწილად მაინც დაუცველი რჩება სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული „იძულებისა“ აღსრულების პროცესში. თუმცა ცალსახაა, იძულება (ძალის გამოყენება) არ გულისხმობს მხოლოდ ფიზიკურ ზემოქმედებას ან პირის მიმართ მექანიკური საშუალებების გამოყენებას, არამედ გულისხმობს ასევე უფლებებში ჩარევას, მათ ხელყოფას, მაგალითად, როგორცაა საკუთრება, საცხოვრებელი, თავისუფლება, პიროვნული უფლებები (შეზღუდვის მაგალითი-მოვალეთა რექსტრი). ამგვარად, იძულებითი აღსრულება (მოვალის მიერ ვალდებულების ნებაყოფლობით შესრულებისაგან განსხვავებით) თითქმის წარმოდგენილია იძულების (ძალის გამოყენების) გარეშე, ამ ცნების ფართო გაგებით. ასეთი მექანიზმების გამოყენება კი საჭიროებს დეტალურ მოწესრიგებას კანონის დონეზე (11,39) იმ კუთხით, რომ შეძლებისდაგვარად ავიცილოთ მოვალის უფლებების დარღვევა და მისი უსაფუძვლო შეზღუდვა.

ბუნებრივია, როდესაც საუბარია სააღსრულებლო „იძულებაზე“ ყოველთვის აქტიურია საკითხი, იმასთან დაკავშირებით, რომ გატარებული იძულებითი ღონისძიებების შედეგად, უსაფუძვლოდ არ

შეილახოს მოვალის საკუთრების უფლება, რადგან კრედიტორის მოთხოვნის დაკმაყოფილების ერთ-ერთი გზა, სწორედ მოვალის ქონების რეალიზაციაა, ამის საპირწონედ შეიძლება ითქვას, რომ კრედიტორისთვის მნიშვნელოვანია, იმ ფუნდამენტური უფლების გამოყენება, რასაც სასამართლიანი სასამართლოს უფლება ეწოდება, რაც თავის თავში მოიცავს აგრეთვე სააღსრულებლო წარმოების პროცედურებსაც, თუ თეორიულად დავუშვებთ კიდეც, რომ მოვალის ქონების იძულებით სააღსრულებლო რეალიზაცია, უდრის მოვალის ქონების მიმართ არასამართლიან მოპყრობას, მაშინ უგუვებელყოფილი გვექნება კონსტიტუციის უმნიშვნელოვანესი და ფუძემდებლური პრინციპი: „ყველა ადამიანს აქვს უფლება, თავის უფლებათა დასაცავად მიმართოს სასამართლოს.“ უფრო ვიწროდ, რომ შევხედოთ საკითხს, გვექნება ის მოცემულობა, რომ მოვალეს, რომელიც თავისუფალი სახელმწიფოებო ურთიერთობის ფარგლებში მეორე მხარესთან დებს სესხის ხელშეკრულებას, რასაკვირველია, გათავისებული უნდა ჰქონდეს კიდეც ის გარემოება, რომ ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, შესაძლოა საფრთხე შეექმნას მის ქონებას, იმ შემთხვევაში თუ კრედიტორი მიმართავს კანონით გაწერილ სააღსრულებლო პროცედურებს. ამდენად, ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრინციპი სააღსრულებლო პროცედურებში, რომელიც კრედიტორის მოთხოვნის დაკმაყოფილებასაც შეუწყობს ხელს და მოვალის უფლებებსაც არ შეზღუდავს უსაფუძვლოდ ეს აღსრულების პროცესში დაცული ბალანსია, რომელიც კრედიტორის საჭიროებებსა და მოვალის უფლებების მიჯნაზე გადის.

ვფიქრობთ, ქართული სააღსრულებლო სამართ- ლი, მეტნაკლებად პასუხობს საერთაშორისო სტან- ბა შემოგვთავაზებს არაერთ საინტერესო გადაწყვე- დარტებს, გამოხატულს სხვადასხვა რეკომენდაციის ტილებას, იძულებით სააღსრულებლო პროცედუ- რებთან დაკავშირებით, რაც მთლიანობაში, ხელს შეუწყობს, როგორც ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას, ასევე სააღსრულებლო სამართლის განვითარებას და მის დაახლოებას ევ- როპულ სტანდარტებთან.

ლიტერატურა

1. Overview of the Georgian enforcement system. Georgian enforcement system in national and international context. TWINNING project “Better enforcement system through Twinning - BESTT”. Tbilisi, 2013
2. Law of Georgia on enforcement proceedings. (in Georgian).
3. The civil code of Georgia. (in Georgian).
4. Civil procedure code of Georgia. (in Georgian).
5. Judgment of the Supreme Court of Georgia. Dated December 3, 2012. №AS-1461-1379-2012. (in Georgian).
6. The Supreme Court of Georgia. February 4, 2013. Case No. 1707-1601-2012. A.Natadze; T. Surguladze; N. goggadze; N. Tsorikishvili; I. Whiteheadhag. 2020 Enforcement Law Trainers Guide Tbilisi, <http://lawlibrary.info/.../2020giz-ge-agrulebis-samartali> (in Georgian).
7. Order №21 of the Minister of Justice of Georgia. Dated January 31, 2011. (in Georgian).
8. Kavtaradze S. The role of forced auction in the legal system and the conditions for its implementation (Comparative legal analysis of Georgian and German laws). Davit Batonishvili Institute of Law. Zurab Akhvlediani 80 jubilee edition. 2013. (in Georgian).
9. Shotadze T. Commodity law handbook for law schools. Tbilisi: “Meridiani”. 2014. (in Georgian).
10. Shushke V. Enforcement law, short outlines. German society for international cooperation (GIZ). Tbilisi; “Siesta”. 2011.
11. Chanturia L. Credit security law. Tbilisi. 2012. (in Georgian).
12. Chechelashvili Z. Commodity law. Tbilisi: „Bona Causa“. 2014. (in Georgian).
13. Chechelashvili Z. Commentary on the civil code. Book II. Chanturia (Ed.). Tbilisi 2018. (in Georgian).

UDC 347.21.3

SCOPUS CODE 3308

Scope of the debtor's legal limitation in enforcement law

Miranda Gurgenidze Grigol Robakidze University School of Law, 3 I. Erukidze str., 0160 Tbilisi, Georgia
E-mail: mirgurgenidze@gmail.com

Tamaz Urtmelidze Georgian Technical University, 77 M. Kostava str., 0160 Tbilisi, Georgia
E-mail: t.urtmelidze@gmail.com

Reviewers:

I. Gabisonia, Doctor of Law, Faculty of Law and International Relations, GTU

E-mail: irakli.gabisonia@mail.ru

A. Mosulishvili, Doctor of Law, Associate Professor, Grigol Robakidze University

E-mail: a.mosulishvili@gruni.edu.ge

Abstract. Submitted scientific article: "Scope of the debtor's legal limitation in enforcement law" refers to the legal regulations of compulsory measures against the debtor in enforcement proceedings.

The article consists of an introduction, three chapters and a conclusion. The introduction discusses the legal status of the debtor and creditor in enforcement proceedings; the following chapters provide for the legal restrictions imposed by law on the debtor, in particular, registration of the debtor in the register of debtors, legal grounds for seizure of property, imposition of collection on the debtor's bank accounts, forced auction, compulsory management of property, etc.

Enforcement proceedings are a combination of legal-enforcement proceedings consisting of several stages, where the main parties are the creditor and the debtor. The debtor is the main participant in the enforcement proceedings, at the expense of the sale of whose property the creditor's request must be satisfied, accordingly, each compulsory measure taken against the debtor has its purpose and legal burden.

The scientific article lists and analyzes all the compulsory measures prescribed by law, in case of effective use of which the debtor is actually "forced" to enforce the final decision of the court. However, it is important that as a result of these compulsory measures against the debtor, his rights are not violated. The thesis discusses, on the one hand, the measures to ensure the enforcement of a court decision that has entered into force and on the other hand, the authors' opinion is presented that unjustified and in some cases "excessive coercion" may violate the legal rights and liberties of the debtor.

Key words: Compulsory auction; compulsory enforcement; compulsory mortgage; compulsory property management; creditor; debtor; debtors registry; seizure of property.

UDC 347.21.3
SCOPUS CODE 3308

Пределы правовых ограничений должника в исполнительном законодательстве

Миранда Гургенидзе Школа права Университета имени Григола Робакидзе, Грузия, Тбилиси, И. Энукидзе 3
E-mail: mirgurgeniдзе@gmail.com

Тамаз Уртмелидзе Грузинский технический университет, Грузия, 0160, Тбилиси, ул. М. Костава, 77
E-mail: t.urtmelidze@gmail.com

Рецензенты:

И. Габисония, доктор права факультета международных отношений и права ГТУ

E-mail: irakli.gabisonia@mail.ru

А. Мосулишвили, доктор права, ассоциированный профессор Университета имени Григола Робакидзе.

E-mail: a.mosulishvili@gruni.edu.ge

Аннотация. Представленная научная статья: «Пределы правового ограничения должника в исполнительном законодательстве» относится к правовым регуляциям принудительных мер, проводимых в отношении должника в исполнительном производстве.

Статья состоит из введения, трех глав и заключения. Во введении рассмотрен правовой статус должника и кредитора в исполнительном производстве, в следующих главах приведены правовые ограничения, предусмотренные законом в отношении должника, в частности: регистрация должника в реестре должников, правовые основания для ареста имущества, наложение инкассо на банковские счета должника, принудительный аукцион, принудительное управление имуществом и др.

Исполнительное производство представляет собой состоящую из нескольких этапов совокупность исполнительно-правовых процедур, где основными сторонами являются кредитор и должник. Должник в исполнительном производстве является тем основным фигурантом, за счет реализации имущества которого должно быть удовлетворено требование кредитора, соответственно, каждая принудительная мера, осуществляемая в отношении должника, имеет свое назначение и правовую нагрузку.

В научной статье представлены и проанализированы все те предписанные законом принудительные меры, в случае эффективного использования которых должник фактически «вынужден» исполнить вступившее в законную силу решения суда, однако важно, чтобы в результате проведения этих принудительных мер в отношении должника не были нарушены его права. В статье именно под этим углом рассмотрены, с одной стороны, меры по обеспечению исполнения фундаментальной цели исполнительного закона - вступившего в законную силу решения суда, а с другой стороны, представлено мнение авторов о том, что нецелое, а в некоторых случаях "чрезмерное принуждение" может нарушать законные права и свободы должника.

Ключевые слова: арест имущества; должник; кредитор; принудительный аукцион; принудительное исполнение; принудительная ипотека; принудительное управление имуществом; реестр должников.

განხილვის თარიღი 03.07.2020

შემოსვლის თარიღი 05.08.2020

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 29.09.2020